

NIKDY NEZAPOMNĚL

Letos poprvé jsme 23. března prožili již jen pouhými vzpomínkami na JUDr. Jaroslava Němce (nar. 23. 3. 1910), rodáka z Ořechova u Uherského Hradiště, jehož domovem se na 40 let stal Washington. Zemřel totiž 7. října 1992 sice ještě s řadou plánů, ale jako realista s vědomím, že jeho životní cesta má již Nejvyšším soudem Osudu vyměřen svůj díl.

Celý život si nesl v srdci lásku k rodnému kraji, Moravskému Slovácku, velké zanícení pro slovácké písně a hudbu. Nikdy nezapomenul na svůj rodný Ořechov, kterému věnoval čtyři svazky historické studie, z nichž první – „Ořechov u Uherského Hradiště, léta 1131–1649“, byl vydán v roce 1972. A láska k rodným místům pro něho znamenala také nefalšovanou oddanost ideálům T. G. Masaryka a M. R. Štefánika, věrnost Československé republice.

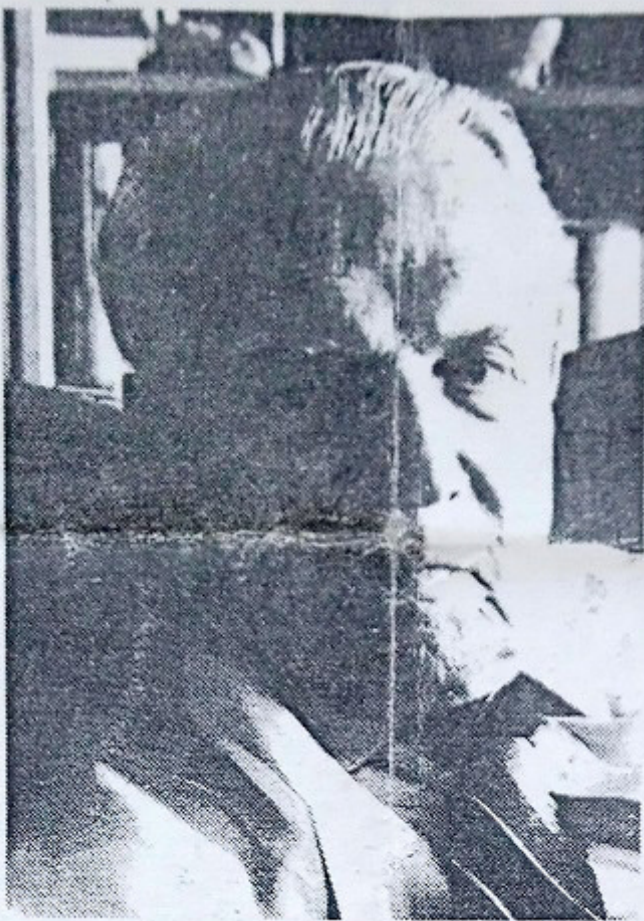
Toto vše nakonec poznamenalo rozhodujícím způsobem jeho životní osudy. Již jako doktor práv a důstojník pěchoty v záloze nastupuje okamžitě po okupaci ČSR, v březnu 1939, od Obrany národa. Na podzim se začínají stahovat sítě gestapa a Jaroslav Němec, aby mohl dále bojovat za svobodu vlasti, utíká známými cestami přes Soluň, Cañihad, Bejrút do čs. armády ve Francii. Zde je nejprve jako velitel kulometné roty, o čtyři měsíce později (duben 1940) je jmenován vyšetřujícím soudcem čs. divizního soudu v Béziers. Po pádu Francie pokračuje jeho cesta zcela logicky do Anglie, kde od prosince 1940 působí jako důstojník přidělený vrchnímu polnímu prokurátorovi v Londýně. V roce 1943 je ke svému velkému překvapení ministrem národní obrany, gen. Sergejem Ingrem, jmenován do funkce polního prokurátora za nemocného dr. Karla Trojánka a v dubnu 1944 se stává vrchním polním prokurátorem u tvořícího se 1. čs. armádního sboru v SSSR. Aniž by to tušil, rozhoduje se o jeho budoucím životě. Sám některé momenty tehdejší doby líčí:

„Vztah mezi mnou a velitelstvím sboru se podstatně zhoršil, když jsem na základě novinových článků podpor. pěchoty Ivana Turjanicy, který byl propuštěn gen. L. Svobodou ministru Františku Němcovi, žádal zatčení zmíněného Turjanicy pro zločiny podle zákona na ochranu republiky. Turjanica totiž propagoval odtržení Podkarpatské Rusi od ČSR.

Nemohl jsem ustoupit od svého požadav-

ku a tak mne Svoboda zavolal k rozmluvě. Ta vyvrcholila v naší dlouhou srážku a končila tím, že Svoboda zakázal prokurátorovi vydání zatykače a řekl mi: Chcete-li, můžete si tento zatykač vydat sám, ale od toho okamžiku já za vaši bezpečnost v této armádě neručím.“

Jaroslav Němec viděl do poměrů panujících v armádě, znal vliv a povahu Reicina. Po

JUDr. Jaroslav Němec, bývalý vrchní polní prokurátor 1. čs. armádního sboru v SSSR, čtyři desetiletí žijící ve Washingtonu, jehož nedožitě narozeniny jsme si připomněli 23. března.

příchodu do Prahy žádá o přeložení do zálohy, nastupuje na MV v Praze jako přednosta oddělení ve Zpravodajském odboru. Mění se však mocenské pozice, mění se i jeho zaměstnání. Navíc, v létě 1947, je odvezen do brněnské nemocnice na dočasnou zdravotní péči, které ho provázely již od pobytu v Londýně. Službu znovu nastupuje v únoru 1948 a v témže měsíci je akčním výborem MV

propuštěn. Nachází přechodné zaměstnání v bezvýznamném postavení a okamžitě, jak mu to zdravotní stav dovoluje, utíká i s manželkou do Německa (1. října 1950). Zde pracuje u gen. Františka Moravce. Počátkem roku 1952 emigroval do USA. Jeho začátky za „velkou louží“ nejsou jednoduché. Doktor práv, bývalý vrchní prokurátor, začíná další kapitolu svého bohatého a plodného života jako pomocná síla u linky na plnění Coca-Coly, okusil i další zaměstnání, až v roce 1954 začíná studovat na Katolické univerzitě ve Washingtonu knihovnictví. Po studiích se stal knihovníkem American Medical Association a v roce 1956 přijal místo knihovníka v oboru soudního lékařství u National Library of Medicine, kde setrval až do svého dobrovolného odchodu do penze v roce 1976. Nadále je plně činný. Vedle již zmíněné náročné historické práce věnované rodnému Ořechovu, publikuje tři knihy v angličtině věnované soudnímu lékařství, o menších pracích nemluví.

Silně se projevuje i jeho opravdové vlastnictví, životní vklad nikdy nezapomenutých rodičů, matky Boženy, roz. Chrastinové a otce, rovněž Jaroslava, učitele a ředitele školy v Ořechově. Dr. Němec se stává inspirovanou silou k založení Čs. společnosti pro vědy a umění. U příležitosti jeho 75. narozenin bylo připomenuto (autor JGP):

„... má o vznik Čs. společnosti pro vědy a umění velké zásluhy. Byl v popředí snah o založení společnosti od samého začátku až do roku 1958, kdy došlo k ustavení Přípravného výboru, v němž zaujal klíčové postavení. Bez jeho představitosti, pracovitosti a skromnosti by Společnost pro vědy a umění neexistovala. Jeho zásluhou vznikla kulturní organizace povznesená nad politické rozdíly i osobní sváry...“

A na závěr této vzpomínky bych dal rád slovo příteli manželů Němcových ve společném exilu, dr. Bohuslavu Horákoví, manželovi Milady Horákové. I když byla tato slova přednesena v roce 1967 mají svůj význam i dnes:

„... Kolik krásných let, tolik upřímného přátelství. Byl to čas velikých společných nadějí, silné víry, ba jistoty, že se tam domů co nevidět brzy zase vrátíme...“

Ladislav Hartman
FOTO: autor